

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 315/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKČIA], zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Martin Palaj, s.r.o., Kazanská 25131/4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní sp. zn. 5C/271/2011 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 7Co/7/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní sp. zn. 5C/271/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Pezinok **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 5C/271/2011 **konal** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 000 eur**, ktoré **je** jej Okresný súd Pezinok **povinný** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Pezinok **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 315/2025 z 28. mája 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú ústavnému súdu 16. apríla 2025 v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým postupom okresného súdu a krajského súdu označenými v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka požaduje priznanie finančného zadost'učinenia, náhradu ujmy spôsobenej prieťahmi v súdnom konaní (z titulu úrokov z omeškania za prieťahové obdobie súdneho konania) a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh vyplýva, že žalobca (spoločnosť Ruukki Slovakia, s.r.o.) podal proti sťažovateľke 19. júla 2010 žalobu o zaplatenie 51 327,29 eur s prísl. z titulu neuhradenej ceny za dielo. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom zo 14. apríla 2022, teda po takmer 12-tich rokoch od podania žaloby. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd rozsudkom z 21. februára 2025 tak, že v podstatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdil (rozhodnutie zmenil vo vzťahu k úrokom z omeškania, pozn.). Vo veci stále nebolo právoplatne rozhodnuté o trovách konania.

3. Sťažovateľka namieta, že v priebehu konania sa 12 rokov vykonávalo rozsiahle znalecké dokazovanie a napokon bolo žalobe vyhovené z úplne iného dôvodu (čo poukazuje na neefektívny postup súdu).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieta najmä dĺžku konania pred okresným súdom, kde o žalobe proti nej podanej na okresnom súde 19. júla 2010 bolo rozhodnuté 14. apríla 2022, a potom, keď v rámci odvolacieho konania rozsudok odobril krajský súd, nadobudol právoplatnosť 21. marca 2025. O trovách konania však dosiaľ nebolo okresným súdom rozhodnuté. Úkony okresného súdu vrátane rozsiahleho znaleckého dokazovania mali byť neúčelné, nevhodné, zbytočné a napokon neslúžili ako podklad napadnutého rozsudku. Krajský súd mal k prieťahom v konaní prispieť tým, že odvolanie mu bolo doručené 18. januára 2023, no on rozhodol až 21. februára 2025.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení zo 4. júna 2025 uviedol, že vec patrí do štandardnej agendy a je priemerne skutkovo a právne zložitá. Prehľad úkonov je súčasťou vyjadrenia zákonného sudcu. Neboli zistené prekážky konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, resp. § 61 a nasl. Civilného sporového poriadku. Sťažovateľka a žalobca prispeli k prieťahom v konaní opakovanými procesnými návrhmi. Vec je právoplatne skončená. V období rokov 2020 až 2022 boli v dôsledku COVID-19 opätovne zrušené viaceré pojednávania.

6. Zákonná sudkyňa k veci uviedla, že návrh na vydanie platobného rozkazu bol doručený 22. júla 2010 a zákonnou sudkyňou Mgr. Luciou Vicenovou bol platobný rozkaz vydaný 7. januára 2011. Pre nedoručiteľnosť sťažovateľke bola vec prevedená do senátu obchodnoprávnej agendy 12. septembra 2011, zostávajúc pod Mgr. Luciou Vicenovou, a 29. septembra 2011 do registra „C“ pod JUDr. Michaelu Štiglicovú. Dodatkom č. 2 rozvrhu práce okresného súdu na rok 2015 sa

napokon 2. marca 2015 stala zákonnou sudkyňou JUDr. Ingrid Daxner a spis jej bol predložený 2. septembra 2015. Od 1. apríla 2015 bol spis pridelený JUDr. Královej a 1. mája 2015 vrátený JUDr. Daxner. Vec napriek tomu, že patrí do štandardnej agendy súdov, mala byť právne aj skutkovo zložitá pre neexistenciu písomnej zmluvy, zainteresovanie tretej osoby (manžela sťažovateľky), časovo náročné znalecké dokazovanie vrátane doplnenia úkonu na všeobecnú hodnotu diela a tvrdené vady diela.

7. Spis sa nenachádzal na okresnom súde v obdobiach: od 9. októbra 2013 do 12. decembra 2013 bol na krajskom súde, od 25. februára 2019 do 18. júla 2019 a od 14. júla 2020 do 22. marca 2021 u znaleckej organizácie, od 4. mája 2021 do 24. septembra 2021 na ústavnom súde (sp. zn. III. ÚS 236/2021), od 17. januára 2023 do 6. marca 2025 na krajskom súde. K procesným úkonom uviedla zákonná sudkyňa 45 termínov predloženia spisu nasledovaných zadaním neurčitého pokynu.

8. Konanie malo byť prerušené v dôsledku návrhu strán na pojednávaní 19. januára 2017 a od 31. júla 2017 sa malo v konaní pokračovať. Sťažovateľka mala zmarit' termíny pojednávani nariadené na 15. február 2018, 12. apríl 2018 a 3. december 2019. Sťažovateľka mala žiadať o predĺženie lehoty na vyjadrenie k znaleckému úkonu a vo vyjadrení z 30. septembra 2019 navrhnúť doplnenie znaleckého dokazovania. Otázky znalcovi pritom doplnila až dodatočne 6. februára 2020.

9. K prieťahom spôsobeným okresným súdom uviedla, že spis jej bol predložený až po 6 mesiacoch od pridelenia. Spis bol bez pohybu v spisovej kancelárii od 27. októbra 2017 do 10. januára 2018. Zákonná sudkyňa opakovane upozornila vedenie okresného súdu na fluktuáciu a nedostatky v činnosti administratívy. Vznikla tiež potreba zmeny ustanoveného znalca. V rokoch 2020 až 2022 boli v dôsledku COVID-19 opakovane zrušené pojednávania.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

10. Vo svojom vyjadrení z 2. júla 2025 krajský súd uviedol, že k prieťahom v konaní malo dôjsť najmä konaním okresného súdu, k čomu sa však krajskému súdu neprináleží vyjadrovať a polemizovať so sťažovateľkou nad rozsahom vykonaného dokazovania. V období od 18. januára 2023 do 21. februára 2025, počas ktorého prebiehalo na krajskom súde odvolacie konanie, boli prednostne vybavované najstaršie veci, u ktorých bola podaná sťažnosť na prieťahy v konaní, a veci, ktoré spĺňali kritériá na aplikáciu osobitnej zásady na prednostné rozhodnutie.

11. Keďže vo veci sťažovateľky neboli splnené kritériá na aplikáciu osobitnej zásady vychádzajúcej z čl. 6 ods. 1 dohovoru a kritérií pre určovanie súdnych konaní, v zmysle ktorej sa prednostne rozhodujú veci súvisiace s vážnym ohrozením života, slobody, zdravia a živobytia občana, pričom sťažovateľka nepodala na krajskom súde urgenciu, krajský súd rozhodol 21. februára 2025. S prihliadnutím na uvedené a fakt, že v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) dĺžka súdneho konania v civilných veciach na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti na povahe veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu ku konaniu krajského súdu tak nepovažuje za dôvodnú.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd uvádza, že nedoručoval vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu sťažovateľke na účely jej vyjadrenia, pretože sa od jej repliky nedá očakávať získanie akýchkoľvek pre rozhodnutie veci relevantných informácií. Ústavný súd po overení aktuálneho skutkového stavu vyhodnotil, či došlo zo strany odporcov k priet'ahom v konaní a do akej miery.

13. Podstata námietok sťažovateľky spočíva v tvrdenom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

16. Pokiaľ ide o vec samú, spadá do štandardnej civilnej rozhodovacej praxe a nemožno ju považovať za právne ani skutkovo zložitú. Pokiaľ ide o správanie účastníkov konania (sťažovateľky aj žalobcu), tak ak z ich strany došlo k návrhom na zrušenie termínu pojednávania a pod., nemožno to vo vzťahu k dĺžke konania považovať za snahu o marenie priebehu konania a toto správanie hodnotiť ako neprimerané. Sťažovateľka uvádza, že využila aj iné dostupné právne prostriedky, ktoré sa však „*minuli účinku, resp. minú účinku*“, z čoho nie je zrejmé, o aké prostriedky šlo. Podstatným však ostáva fakt, že aj ak boli uplatnené, zjavne ostali bez odozvy. Pokiaľ ide o postup okresného súdu, už vydanie platobného rozkazu trvalo cca 5 mesiacov a pokus doručiť ho sťažovateľke ďalších cca 9 mesiacov. Ďalšie úkony boli vykonávané až od januára 2016, čo predstavuje „časové okno“ cca 4 roky a 4 mesiace. Od januára 2016 bolo podľa zákonnej sudkyne vykonaných 45 úkonov, ktoré sú však označené abstraktne v podobe predloženia spisu s príslušným dátumom – zadanie pokynu s príslušným dátumom. O aké konkrétne úkony malo ísť, je však nejasné, čo znemožňuje určiť, či boli tieto úkony účelné a smerovali k čo najskoršiemu rozhodnutiu veci, alebo šlo o nehospodárne, resp. „*pro forma*“ úkony. Rozsudok vo veci samej vydal okresný súd až 14. apríla 2022 (právoplatný 21. marca 2025). Podľa zistení ústavného súdu bolo vyčíslenie trov konania žalobcom doručené okresnému súdu 24. marca 2025, no ten vo vzťahu k nim dosiaľ nevykonal žiaden úkon. Vychádzajúc z dĺžky konania cca 11 a pol roka do vydania rozsudku okresným súdom vo veci spadajúcej pod bežnú agendu, a faktu, že o trovách konania dosiaľ nie je právoplatne rozhodnuté, však možno jednoznačne konštatovať priet'ahy v konaní zo strany okresného súdu. Spis sa nenachádzal na okresnom súde 3 roky a 9 mesiacov (predložený znalcom, krajskému súdu, resp. ústavnému súdu).

17. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

18. Okresný súd uvádza, že k zrušeniu viacerých pojednávaní došlo v súvislosti s opatreniami počas pandémie COVID-19 v rokoch 2020 až 2022. Zároveň poukázal na fluktuáciu a nedostatky v činnosti administratívy súdu. Ako je mu iste známe, z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 113/2024). Rovnako problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníkov konania (III. ÚS 471/2023, III. ÚS 541/2023). Zároveň v súvislosti s opatreniami počas pandémie COVID-19 došlo zo strany súdov k obmedzeniam a primeraným opatreniam, nie však ku zrušeniu pojednávaní počas obdobia 2020 až 2022.

19. Ústavný súd v danej veci považuje za potrebné poukázať na judikatúru EŠLP, konkrétne na jeho rozsudok vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11), ktorým EŠLP okrem iného rozhodol aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku EŠLP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Rozhodovanie o výške trov konania v danej veci trvajúce viac ako 4 mesiace v takej reštančnej veci v približne 15-ročnom konaní ako celku však nie je v súlade s uvedenými referenčnými normami.

20. V súlade s judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietáhov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (III. ÚS 113/07). Sťažovateľka doručila návrh na vydanie platobného rozkazu 22. júla 2010 a rozsudok bol okresným súdom vydaný 14. apríla 2022 (právoplatný 21. marca 2025). O trovách konania okresný súd dosiaľ právoplatne nerozhodol, v dôsledku čoho konanie ako celok nemožno považovať za ukončené a v čase rozhodovania ústavného súdu trvá cca 15 rokov.

21. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

22. Ústavný súd zároveň ukladá okresnému súdu príkaz vo veci konať bez zbytočných prietáhov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] (bod 2 výroku nálezu).

23. Pokiaľ ide o postup krajského súdu v napadnutom konaní, zákonná sudkyňa uviedla, že prednostne vybavovala najstaršie veci, kde bola podaná aj sťažnosť na prietahy v konaní a veci spĺňajúce kritériá na aplikáciu osobitnej zásady vychádzajúcej z čl. 6 ods. 1 dohovoru a kritérií pre určovanie súdnych konaní, v zmysle ktorej sa prednostne rozhodujú veci súvisiace s vážnym ohrozením života, slobody, zdravia a živobytia občana. Zároveň sťažovateľka nepodala na krajskom súde urgenciu, v dôsledku čoho rozhodol 21. februára 2025. S prihliadnutím na uvedené a fakt, že v zmysle judikatúry ESĽP dĺžka súdneho konania v civilných veciach na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti na povahe veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, dospel aj ústavný súd k záveru, že konanie v trvaní cca 2 roky a 1 mesiac je akceptovateľné a ústavná sťažnosť vo vzťahu ku krajskému súdu nedôvodná (bod 5 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia 18 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023).

25. S prihliadnutím na celkovú dĺžku nečinnosti v rámci namietaného konania v trvaní niekoľko mesiacov až rokov, ako aj fakt, že o trovách konania nie je dosiaľ okresným súdom právoplatne rozhodnuté, taktiež charakter namietaného konania (civilný majetkoprávny spor), konštatovanú nečinnosť okresného súdu a ďalšie konkrétne okolnosti prípadu považuje ústavný súd za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 2 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v žiadanom rozsahu v celkovej sume 949,17 eur (bod 4 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené

v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 949,17 vrátane DPH.

27. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnenému zástupcovi sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných od 1. januára 2025 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 23 %.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu